

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Alena Křivánková:

Obraz Maximiliena Robespiera vthermidoriánském diskursu

FFUK Praha, 2014, 71 stran rkp. + bibliografie

Bakalářská práce Aleny Křivánkové je výsledkem autorčina dlouholetého systematického zájmu o problematiku Francouzské revoluce a zejména o osobnost Maximiliena Robespiera. Jejím cílem je analýza a interpretace Robespierrova obrazu v převážně protijakobínském thermidoriánském diskursu a jeho politického využití – zejména za účelem vyrovnání s minulostí (problém odpovědnosti za revoluční teror a legitimizace thermidorského převratu a obecněji i nástupu thermidorského režimu).

Pramenné těžišťe studie tedy představují především pamflety, plody thermidoriánské publicistiky určené širokému publiku za účelem formování veřejného mínění ve vypjatém období po pádu jakobínské diktatury, doplněné zčásti o ideologicky podobnou produkci emigrantskou, které zpracovává textovou analýzou.

Hodnocení po stránce obsahové: Předložená práce velice přesvědčivě ukazuje strategie diskreditace Robespiera jako tyрана usilujícího o faktickou likvidaci Revoluce (touha po královské moci) a jako člověka žijícího v rozporu se svou pověstí (vyvracení legendy o jeho asketickém a ctnostném životě i jeho údajné neúplatnosti s vyzdvižením elementů „dokazatelné“ zbabělosti), ale především flexibilní chápání „robepierrismu“ a jeho (ne)přátel: zajímavě interpretována je především sebe-legitimizace thermidorského režimu, resp. diskursivní vymezování se „pravých“ thermidoriánů vůči „levým“ („pamfletová válka jedněch thermidoriánů vůči druhým). (Pro ty, kteří se v dějinách Revoluce tolik neorientují, by možná stály za to – alespoň formou přílohy či odkazů v poznámkách - bližší charakteristiky zmiňovaných revolucionářů.)

Autorka možná mohla více pozornosti věnovat samotným pojmům a proměnám jejich užívání (tak, jako činí s „robepierrismem“ či Robespierrovým

Oponentský posudek na bakalářskou práci

„ocasem“) a zacházení s nimi (tyran/ie, jakobín/jakobinismus,...), jakož i samotné textové výstavbě propagandistických textů, které studuje.

Autorce by možná byly pro její práci metodologicky přínosné práce z oblasti dějin pojmů (H. E. Boedecker, R. Koselleck) a kritické diskursivní analýzy, které se zaměřují právě na práci s (ideologicky a mocensky) motivovanými texty, a které by ji mohly přivést k nuancovanějším závěrům – mám na mysli zejména klasické práce Normana Fairclougha¹ a Ruth Wodakové,² ale například i Jacqua Guilhamoua, který se ostatně zabývá právě revoluční Francií.³ Zajímavé podněty by možná našla i v dnes již klasické práci J.-M. Domenacha o fungování a výstavbě propagandy.⁴ Uvedené postupy ostatně uplatňuje například diplomová práce T. Dufky (2011)⁵ věnovaná analýze protirevolučního diskursu, která by autorce rovněž mohla sloužit jako inspirační zdroj.

K utváření (negativního) obrazu teroru a jeho politického využívání, resp. k revoluční propagandě obecně existují i další poměrně pozoruhodné knihy, které by mohly být autorce inspirací – mám na mysli především klasické knihy Daniela Arasse⁶ či Antoina de Baecque.⁷

Hodnocení po stránce formální: Práce je zpracována přehledně a pečlivě, nepostrádá žádné formální náležitosti vyžadované odborným textem, pravopisné ani významnější stylistické nedostatky zde v podstatě nenajdeme. Formální připomínky-drobnosti: Proč je Saint-Just psán bez pomlčky? S. K. Neumann je v bibliografii řazen pod K, v jeho případě však nejde o dvojitě příjmení (Kostka-

¹ FAIRCLOUGH, Norman, *Analysing discourse. Textual Analysis for Social Research*. London – New York: Routledge, 2003 a jeho starší práce.

² Např. WODAK, R. – MEYER, M. (eds.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: GBR: SAGE Publications, 2002, zejm. s. 87–121.

³ GUILHAUMOU, Jacques. *Discours et événement. L'histoire langagière des concepts*. Besancon: Presses Universitaires de Franche-Comte, 2008 [2006]. Idem, L'Historien du discours et la lexicometrie. In *Histoire & Mesure*, 1986, Vol. 1, No. 3. s. 27–46; GUILHAUMOU, Jacques et al. *Langage et idéologies le Discours comme objet de l'Histoire*. Paris: Ouvrières, 1974. Z francouzskojazyčné produkce stojí za zmínku také práce Sophie Wahnichové a Chantal Mouff/ové (E. LACLAU, E. – Chantal MOUFFE, *Hegemony and Social Strategy*. London: Verso, 1985).

⁴ DOMENACH, Jean-Marie. *La propagande politique*. Paris: Presses Universitaires de France, 1962 [1950].

⁵ DUFKA, Tomáš, Protirevoluční diskurs česky psaných tiskovin v době Francouzské revoluce, diplomová práce, Ústav českých dějin FFUK, 2011.

⁶ ARASSE, Daniel. *La Guillotine et l'imaginaire de la Terreur*. Paris: Flammarion, 1987

⁷ De BAECQUE, Antoine, *Le Corps de l'Histoire : métaphores et politique (1770-1800)*, Calmann-Lévy, 1993

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Neumann), ale o druhé rodné jméno (zkrácenina z *Konstantin*). Barere byl ročník 1756, nikoli 1759 (s. 14); Hanriot se dnes obvykle píše s A. Z organizačních důvodů bych podkapitoly 4. 2. (Prameny k obrazu robespierristů, s. 58-60) a 4. 3. (Dobové pojmy, s. 60-61) umístila hned za úvod k celé práci.

Shrnutí:

Autorka uváženě zvolila tematicky i pramenně omezené téma zvládnutelné v rámci daného typu kvalifikační práce, dokázala shromáždit a analyzovat dostatečně vypovídající množství pramenného materiálu a zorientovat se v dosavadní historiografické produkci. Na poměrně jasně formulované výchozí otázky dovedla přesvědčivě odpovědět. Podle mého názoru práce, pečlivě a srozumitelně zpracovaná, plně odpovídá nárokům kladeným na bakalářskou práci, a – v závislosti na výsledku obhajoby – navrhuji hodnocení **výborně**.

Rožmitál pod Třemšínem, 11. ledna 2015

Doc. Mgr. Daniela Tinková, PhD.

Ústav českých dějin FFUK v Praze